

VOGELS KIJKEN OP AMELAND of STORM, REGEN, MIST EN KOU

gedurende de periode van 4-11 tot 18-11 1985 was ik in staat om zeetrek-waarnemingen te doen op Ameland. Een soort herhalingsoefening, want in 1979 was ik er ook al eens geweest in november. Aan die week had ik goede herinneringen, en dat, gecombineerd met het feit dat er in november op de Oostelijke waddeneilanden zo weinig aan zeetrek wordt gedaan, deed mij in de zomer al besluiten er eens heen te gaan.

Ik heb mijn tijd daar geheel en al besteed aan zeetrek, voor zover het weer dat toeliet. Eenmaal ben ik op een mistige dag naar de waddenkant geweest, waar ook niets te zien was. Wat ik aan vogels heb gezien, afgezien van zeevogels en niet-zeevogels boven zee, zag ik op mijn korte wandelingen van en naar het strand. Vrijwel dagelijks enkele Blauwe Kiekendieven, enkele Ruigpootbuizerden, een Buizerd, twee Sperwers en een Pestvogel. Het verdere verhaal is geconcentreerd op de waarnemingen boven zee.

Het grote nadeel bij het doen van zeetrekwaarnemingen op Ameland is het ontbreken van een goede waarnemingspositie. Ik heb deze twee weken waargenomen vanaf de (lage) zeereep, van strandopgangen en vanaf het strand zelf. Mede daardoor ben ik zowel weggeregend als weggehageld als weggewaaid als weggestuifzand. Ook droeg de lage positie er niet toe bij veel te zien op de verscheidene dagen met hoge tot zeer hoge golven. Uit de korte tijd die groepen eenden in zicht waren, groepen tot 100 ex., mag wel worden afgeleid, dat ik veel gemist heb. Maar daar valt niet zoveel over te zeggen. In het vervolg van mijn verhaal zal ik me dan ook beperken tot het waargenomenen. Er was per slot van rekening toch ook genoeg te zien. Hieronder volgt een overzicht.

Duikers

Net zoals in 1979 werden er ook nu weer zeer grote aantallen duikers waargenomen. In de eerste week werden er ook al door de harde wind niet bijzonder veel gezien (gemiddeld 9 ex. per uur), maar in de tweede week, waarin het weer veel rustiger was, passeerden er zeer grote aantallen. De hoogste uurtotalen waren 91-96-119-192. Gemiddeld passeerden er ruim 53 ex. per uur. Duikers passeren vaak in groepjes en groepen (grootste groep 35 ex.), wat mogelijk een rol speelt in de bekende constatering van Verwey uit 1919, dat er regelmatig 10-15 ex. passeren in het toch kleine veld van zijn telescoop. Een ander opvallend feit is, dat duikers vaak op betrekkelijk grote hoogte passeren. Het is niet ondenkbaar, dat bij het constant door de kijker kijken een deel van de hoog passerende duikers gemist wordt. De opvallendste waarneming in dit verband waren enkele exemplaren die ik zag, toen ik Dwergmeeuwen op grote hoogte zat te bekijken.

Ik heb het op naam brengen van duikers achterwege gelaten, omdat dat bij dergelijke aantallen een klus is die teveel aandacht opslurpt, en omdat voor determinatie mijns inziens zowel uitstekende waarnemingsomstandigheden als een telescoop vereist zijn. Alleen wil ik wel melden dat er zeker 3 ex. zijn gepasseerd, die zowel zeer groot waren als een donkere kop hadden. Maar of dat nou IJsduikers waren

Futen

Zowel in de eerste week, bij harde wind, als in de tweede week passeerden er Futen, maar niet zoveel. In het totaal ongeveer 180 ex. Verder zag ik 20 Roodhalsfuten en enkele niet nader gedetermineerde kleine fuutjes.

Stormvogels

Op 7-11 passeerden er in de middag op vrij korte afstand twee Grauwe Pijlstormvogels. Ze waren prachtig te zien in de volle zon, waarbij ook de lichte baan in de ondervleugel goed opviel.

Op 11-11 passeerde er bij harde wind, na zware storm een Noordse Stormvogel.

Op 12-11 vlogen er bij NW-wind (2-3B) en een veel lagere deining 164 Noordse Stormvogels langs. Ondanks de veel lagere golven, de afgenomen wind en de zon die weer scheen, waren ze vaak moeilijk te zien, vooral op grotere afstand. Ongetwijfeld een gevolg van de lage waarnemingspositie, ongeveer 4 meter boven de zeespiegel. Het geeft in ieder geval te denken over wat ik in de voorgaande dagen mogelijk gemist heb, met golven van 2-4 meter. Enkele exemplaren passeerden op korte afstand en waren prachtig te zien. Het is een prachtgezicht zo'n stormvogel in de volle zon te zien, met fel oplichtende kop tegen het donkere water, vlak voor een golf uitzeilend, moeiteloos over de golf heenkantelend en voor de volgende golf weer opduikend.

Ook passeerde er weer een Grauwe Pijl op deze dag; in tegenstelling tot de vorige, die veel zeilden op de harde wind, vloog deze vooral nogal houtarig klapwiekend, afgewisseld met enkele korte boogjes.

Op 13-11 passeerden er nog twee Noordse Stormvogels.

Jan van Gent

Voor de eerste week passeerden er aardig wat Jan van Genten, maar ook daarna nog wel enkelen. In totaal ongeveer 180 ex.

Eenden

Eenden vormen de hoofdmoot van de waargenomen vogels. In totaal passeerden er in deze twee weken zo'n 22.000 ex. In de eerste week kwamen er vooral Zwarte Zeeëenden voorbij, in totaal ca 5.000 ex. Opvallend waren op 8-11 de 1400 ex die in de eerste 10 minuten van die dag passeerden.

In de tweede week passeerden er bij veel rustiger weer veel meer soorten en grotere aantallen. Op enkele dagen passeerden er redelijke aantallen zwemende grote aantallen zeeëenden en eiders. Een paar aantallen: 5000 Zwarte Zeeëend, 300 Grote Zeeëend, 9500 Eidereend, 1000 Smient, 50 Brilduiker, 150 Middelste Zaagbek, 27 IJseend.

Lastig is dat veel eenden op grote hoogte passeerden en vaak ook over het strand.

Ganzen

Normaliter zijn ganzen behalve Rotganzen een betrekkelijk ongewoon verschijnsel boven zee. Toch heb ik er wel wat gezien. In de tweede week passeerden er zowel grauwe ganzen, Kolganzen, Kleine Rietganzen als Brandganzen. Verder kwamen er ook ongeveer 1000 Rotganzen langs. In Noordwijk vliegen ze altijd boven zee, op Ameland passeerden grote groepen genoeglijk babbelend over het strand. Zeer fraai, en makkelijk, zo'n early warning system.

Steltlopers

November is niet de tijd voor steltlopers. Slechts enkele soorten zijn te verwachten. Drieteenstrandlopers ter plaatse (max. 150 ex), Kieviten en Goudplevieren bij ZO-wind (100 ex en 100 ex). Verder een paar Zilverplevieren, Bonte Strandlopers, Steenlopers een paar Watersnippen en een Houtsnip uit zee.

Jagers

In totaal passeerden er in twee weken (54 waarnemingsuren) ruim 60 jagers. Daaronder enkele Grote Jagers. Een van deze Grote Jagers verdrong een Drieteenmeeuw door erop te duiken en de Drieteenmeeuw onder water te houden. Mogelijk in verband met een dergelijk voorval staat de vondst van een dode, gave Drieteenmeeuw, waarvan de borst echter was opengepikt. Verder passeerden er 16 Middelste Jagers, waarvan enkele adulten donkere fase.

Ook Kleine Jagers ontbraken niet. Zo'n 20 ex. heb ik genoteerd. Een groot deel van de waargenomen jagers kon ik echter niet op naam brengen. Daarbij speelt een rol dat ik al jaren niet meer regelmatig over zee kijk, en ervaring een niet te onderschatten factor is bij het op naam brengen van jagers.

Achteraf hoorde ik dat er langs de Hollandse kust in deze periode grote aantallen Middelste Jagers waren gezien. Waarschijnlijk valt een groot deel van de niet-gedetermineerde jagers in deze groep. En zelfs acht ik het niet onmogelijk dat ik er bij enkele Kleine Jagers naast heb gezeten. Verschillende malen heb ik na enige twijfel toch maar tot Kleine Jager besloten, zijnde de waarschijnlijker soort. Een geval dus waarbij het beeld van wat normaal is, de waarneming beïnvloedt. Dit alles is echter geredeneerd achteraf en, aangezien de vogels gevlogen zijn, speculatief. Voor enkele gevallen blijft er enige twijfel. Wat niet wegneemt dat ik ook hele mooie, hele echte Kleine Jagers heb gezien. Het blijft lastig als een soort groottevariaties vertoont.

Meeuwen

Vooraf in de eerste week passeerden er grote aantallen Drieteenmeeuwen. In de tweede week waren er regelmatig enkele ter plaatse en passeerden er kleine aantallen, vaak op grote hoogte. In totaal passeerden er zo'n 2000 ex, waarvan 5 met olie besmeurd.

Cwegmeeuwen passeerden vooral in de tweede week, in kleine groepjes. Vaak vlogen ze op grote hoogte en kwam er enig geluk bij kijken om ze te zien. Er kwamen vooral adulte ex. langs.

Op 6-11 passeerde er een Grote Stern.

Alken/Zeekoeten

Alk/Zeekoeten zag ik vooral in de eerste week, bij helder weer na harde wind. Veelal passeerden ze in kleine groepjes. In de tweede week passeerden er slechts enkelen. Op naam brengen was vaak onmogelijk. Dat lukt slechts bij 1 Alk en 16 Zeekoeten.

Verder passeerden er op 7-11, na storm ook 7 Kleine Alken, inderdaad zeer klein.

Als laatste waarneming wil ik het constant aanwezige groepje Sneeuwgorzen noemen, tot 16 ex. Eenmaal zwom er vlak langs het strand een Zeehond. Zo weet je dat je op de wadden zit.

Al met al geen slecht resultaat. De vraag dringt zich op, in hoeverre het oostelijk waddengebied een aparte plaats inneemt binnen de Nederlandse zeetrekwaarnemingen. Het ontbreekt ons helaas aan voldoende gegevens om een vergelijking te maken tussen de Hondsbossche Zeewering, Texel en Ameland. Maar het is niet onvoorstelbaar dat Texel meer in het verlengde ligt van de Hondsbossche Zeewering dan Ameland. En in dat geval steunt de zeetrekverslaggeving van de Club van Zeetrekwaarnemers aangaande de wadden ontorecht vooral op Texel. In ieder geval verdient Ameland louter op grond van de resultaten meer aandacht dan het nu krijgt.

Rob de Mooij

Hebt u na lezing van het bovenstaande zin gekregen om ook eens op Ameland te gaan kijken? Lees dan de aankondiging van het Waddenweekend op de volgende bladzijde. Het lijkt nog wel ver weg, maar het is september voor je het weet !
